

Aan
de gemeenteraad

Datum 4 maart 2025
Zaaknummer 2025-0021875
Betreft Verlenen omgevingsvergunning aan het COA voor het realiseren van een
asielzoekerscentrum

Vergadering van
Portefeuillehouder: Marc Merx
Begrotingsprogramma Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht
Kernteam/Opgave: Samenleving - Veiligheid Opvang Oekraïners
Auteur: Anita Vergouwe
E-mail: a.vergouwe@dordrecht.nl
Verantwoordelijke:
Openbaar: Ja

Raadsinformatiebrief

Hoe zijn de bevoegdheden rond dit onderwerp verdeeld?

Het college van B&W is bevoegd te besluiten tot het verlenen van medewerking aan het mogelijk maken van een asielzoekerscentrum op grond van artikel 160, lid 1, onder e van de Gemeentewet. Op grond van artikel 169, lid 4 van de Gemeentewet neemt het college, indien uitoefening van de bevoegdheden zoals bedoeld in artikel 160, lid 1, onder e, f, g en h, van de Gemeentewet (mogelijk) ingrijpende gevolgen kan hebben voor de gemeente, geen besluit dan nadat de raad in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen. Begin 2023 heeft ons college deze wensen- en bedenkingenprocedure doorlopen en heeft uw raad besloten geen wensen of bedenkingen in te brengen, anders dan de wens dat er voor de totstandkoming van het AZC met een begeleidingscommissie zou worden gewerkt.

De bevoegdheid tot het verlenen van een omgevingsvergunning en tot het afwijken van een bestemmingsplan is door ons college gemandateerd aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. Omdat de aanvraag van een omgevingsvergunning voor de bouw van een AZC zowel politiek als maatschappelijk als gevoelig wordt beoordeeld, kiest ons college ervoor in dit geval de besluitvorming niet in mandaat te laten afdoen, maar zelf te besluiten. Uw raad wordt geïnformeerd door middel van een raadsinformatiebrief.

Wat is de aanleiding om deze informatie kenbaar te maken?

Begin 2023 heeft ons college het verzoek gekregen van het Rijk om - toen nog op vrijwillige basis, maar met de komst van de *Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen*, hierna te noemen Spreidingswet met een verplichting - een locatie beschikbaar te stellen voor de realisatie van een AZC in Dordrecht.

Ons college heeft na het volgen van een wensen- en bedenkingenprocedure met uw raad besloten een locatie beschikbaar te stellen aan het COA voor het vestigen van een AZC. Uitgangspunt bij het beschikbaar stellen van een locatie was dat deze een omvang van ongeveer 3 hectare zou hebben, dat het geen groen/natuur- of woningbouwlocatie zou zijn en dat het een gemeentelijk terrein zou zijn. Na onderzoek naar locaties die aan die eisen voldoen heeft ons college een passende locatie gevonden op het bedrijventerrein Dordtse Kil IV, aan de Van der Dussenstraat /Aquamarijnweg.

Voor wat betreft de aantallen op te vangen asielzoekers is aansluiting gevonden bij de gedachte van de Spreidingswet en wordt uitgegaan van 580 opvangplekken.

In 2023 is onder regie van de gemeente een omgevingstafel georganiseerd om de aanvraag door het COA van de omgevingsvergunning met alle relevante adviseurs en vakdisciplines (onder andere brandweer, waterschap etc.) voor te bereiden. Daarnaast is de omgeving geïnformeerd middels meerdere informatieavonden en is er een begeleidingscommissie gestart die zich bezig heeft gehouden met diverse vraagstukken die samenhangen met de komst van het AZC. Eind september 2023 zijn de afspraken rondom veiligheid, meedoen en werken, onderwijs, infrastructurele maatregelen etc. vastgelegd in een bestuursovereenkomst. Door het COA is 22 december 2023 een eerste aanvraag voor een omgevingsvergunning ingediend bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ). De beslistermijn van de aanvraag is 340 dagen opgeschort (op basis van artikel 4:15 Awb) omdat de aanvraag incompleet was ingediend. Op 24 december 2024 heeft de initiatiefnemer (het COA) de aanvraag volledig aangevuld waarna de beslistermijn weer is gaan lopen/OZHZ de aanvraag ontvankelijk heeft kunnen verklaren.

Inmiddels heeft OZHZ de stukken beoordeeld en vervolgens akkoord bevonden. Ons college heeft ervoor gekozen de besluitvorming in dit geval - gelet op de politieke en maatschappelijke gevoeligheid van de materie - niet in mandaat af te laten doen. Daarom heeft ons college zelf het besluit genomen.

Wat is de te delen informatie?

Ons college heeft op 4 maart jl. een omgevingsvergunning verleend aan het COA voor de bouw van een AZC op de locatie Van der Dussenstraat/Aquamarijnweg. De vergunning is verleend voor een periode van tien jaar, ingaande op de dagtekening van de verleende omgevingsvergunning.

Om de vergunningverlening mogelijk te maken voor het opvangen van asielzoekers heeft ons college ook besloten om af te wijken van het bestemmingsplan. Er wordt afgeweken van het bestemmingsplan middels artikel 2.12, eerste lid, onder a, sub 2° van de Wabo. Dit is mogelijk met toepassing van artikel 4, onderdeel 11 van Bijlage II van het Bor. Omdat de vergunningsaanvraag is ingediend voordat de Omgevingswet van kracht was, is de aanvraag ook beoordeeld op grond van de vereisten van de Wabo en daarmee samenhangende regelgeving. Door OZHZ is geoordeeld dat de aanvraag aan de vereisten van de Wabo en daarmee samenhangende regelgeving voldoet.

Aan de vergunning worden voorschriften verbonden. Deze voorschriften zijn gericht op een goede inpassing van het AZC in de bestaande omgeving, met waarborgen voor zowel omwonenden, omliggende bedrijven als voor een goede opvang van asielzoekers.

Participatie

Ten behoeve van de komst van het AZC zijn er diverse avonden voor alle omwonenden (en bedrijven) van het AZC gehouden. Daarnaast is er een begeleidingscommissie ingesteld. Deze begeleidingscommissie is nauw betrokken geweest bij de totstandkoming van de bestuursovereenkomst. Daarnaast is de begeleidingscommissie, bestaande uit omwonenden en vertegenwoordigers van bedrijven, - en via hen de omwonenden - op de hoogte gehouden van de vorderingen rondom het verlenen van de omgevingsvergunning. Ook de komende periode wordt over een tweetal onderwerpen (veiligheid en verkeersmaatregelen) nog overleg gevoerd met de begeleidingscommissie. Daarnaast blijft de begeleidingscommissie actief en betrokken ook gedurende de bouwperiode en de eerste bewoning. Het COA heeft ten behoeve van de omgevingsvergunning overleg gevoerd met direct omliggende bedrijven.

Communicatie

Zoals bekend is er rond de komst van het AZC een begeleidingscommissie opgericht. Met deze commissie (bestaand uit vertegenwoordigers omwonenden en bedrijven) is afgesproken dat zij een rol spelen bij het informeren van hun eigen achterban, via hun eigen kanalen. Over de besluitvorming rond de vergunning wordt deze begeleidingscommissie geïnformeerd, zij zullen omwonenden en bedrijven uit de omgeving over het besluit inlichten. Uw raad wordt middels een raadsinformatiebrief geïnformeerd en er wordt een persbericht verstuurd nadat iedereen schriftelijk is geïnformeerd. Verder worden de gebruikelijke communicatiekanalen van de gemeente ingezet.

Risico's

Het tijdsverloop tussen de eerste gesprekken met het COA, de besluitvorming en de aanvraag van de omgevingsvergunning is erg lang. Dat betekent dat de gemeente Dordrecht op dit moment niet voldoet aan de vereisten van de Spreidingswet. Aangegeven is dat er een AZC in voorbereiding is en dat is voor het ministerie voldoende voor dit moment.

Wel heeft ons college bezwaar aangetekend tegen het verdeelbesluit dat de minister genomen heeft op 20 december 2024 op grond van de Spreidingswet. De minister hanteert weliswaar het aantal van 580 plekken zoals ook is vastgelegd in de bestuursovereenkomst, maar maakt daarbij het onderscheid tussen 530 plekken voor reguliere asielopvang en 50 plekken voor de opvang van alleenstaande minderjarige vluchtelingen, hierna AMV'ers. Dordrecht heeft altijd aangegeven zowel de instroom van reguliere asielzoekers als van AMV'ers te willen accommoderen, echter wel op één en dezelfde locatie. Het COA heeft ervoor gekozen op de locatie Van der Dussenstraat/Aquamarijnweg alleen 580 reguliere asielzoekers op te vangen. Om te voorkomen dat de gemeente Dordrecht wordt verplicht alsnog (elders) 50 AMV'ers op te vangen heeft ons college een bezwaarschrift bij het Rijk ingediend. De uitkomsten daarvan zijn nog niet bekend, maar ons college gaat ervan uit dat Dordrecht - mede gelet op eerdere uitspraken van de minister dat ze niet tot dwang zal overgaan - niet gedwongen zal worden om elders nog eens 50 plekken voor AMV'ers te realiseren.

Het besluit staat open voor bezwaar en vervolgens beroep. De verwachting is dat er ook bezwaar en beroep zal worden aangetekend. De OZHZ heeft de aanvraag om een omgevingsvergunning zorgvuldig en streng getoetst. Niettemin is er altijd een risico voor het COA dat de vergunning in bezwaar en/of beroep vernietigd wordt. Het COA heeft aangegeven snel met voorbereidende werkzaamheden en aansluitend bouwactiviteiten te willen starten. Dat mag op het moment dat de omgevingsvergunning aan initiatiefnemer (het COA) bekend is gemaakt. Mogelijk dat omwonenden een verzoek om voorlopige voorziening indienen om dit tegen te houden. Het COA is zich bewust van dit risico, maar kiest ervoor toch zo snel mogelijk te willen bouwen gelet op de grote behoefte aan opvangplekken.

Hoe verder na deze raadsinformatiebrief?

Op het moment dat de omgevingsvergunning bekend gemaakt is aan initiatiefnemer, mag het COA aan de slag met voorbereidende werkzaamheden. Het COA heeft aangegeven dit ook te zullen gaan doen. De planning is dat de eerste werkzaamheden in maart van start gaan.

Belanghebbenden worden in de gelegenheid gesteld om bezwaar in te dienen tegen de omgevingsvergunning.

De planning van het COA is dat het AZC in februari 2026 wordt opgeleverd. De omwonenden en bedrijven zullen op de hoogte gehouden worden van de voortgang en planning van de bouw. Het is de bedoeling dat in maart 2026 de eerste asielzoekers in het AZC zullen worden opgevangen.

In de tussentijd gaat de gemeente verder met de voorbereidingen op het gebied van veiligheid, meedoen en werken, onderwijs etc. De begeleidingscommissie wordt hierbij betrokken. Op korte termijn wordt aan de raad een voorstel voorgelegd voor het beschikbaar stellen van een krediet voor het treffen van een aantal infrastructurele maatregelen, die ook uitgevoerd moeten zijn voordat het AZC geopend wordt. Door de OZHZ wordt een huisnummerbesluit voorbereid.

Daarnaast wordt - conform toezegging aan uw raad - over een aantal maanden een 0-meting gehouden in de omgeving van het AZC, zodat veranderingen in het veiligheids- en leefbaarheidsgevoel de komende jaren getoetst kunnen worden aan de 0-situatie. Daarnaast wordt ook verdere uitvoering gegeven aan de zogenaamde € 1.000,- motie. Over de manier waarop daar het beste invulling aan gegeven kan worden, wordt met de begeleidingscommissie overleg gevoerd.

Welke kosten zijn verbonden aan het proces?

In het raadsvoorstel in 2023 waar de wensen en bedenkingen van uw raad zijn opgehaald is al aangegeven dat de komst van het AZC voor de gemeente budgettair neutraal moet zijn. Voor de structurele kosten zijn middelen beschikbaar in de vorm van het faciliteitenbesluit/algemene uitkering: € 435.000,- per jaar. Hiermee kunnen structurele (tien jaar) uitgaven die betrekking hebben op het AZC worden bekostigd.

Daarnaast krijgt de gemeente van het Rijk middelen voor de realisatie van infrastructurele maatregelen rondom het AZC. Aan uw raad wordt op korte termijn een kredietaanvraag die hierop betrekking heeft voorgelegd. De beschikbare middelen hiervoor (€ 1.300.000,-) zijn ruim voldoende om alle verkeersmaatregelen uit te voeren en om de ambtelijke begeleiding hiervoor te bekostigen. Voor de voorbereiding op de komst van het AZC heeft het COA in 2023 een bedrag van € 400.000,- beschikbaar gesteld (ambtelijke kosten, communicatie). Hiervan resteert voor het jaar 2025 nog een bedrag van circa € 160.000,-. Voor meedoen en werken stelt het COA voor de jaren 2026 en 2027 twee keer een bedrag van € 300.000,- ter beschikking.

Tenslotte gaat het COA op het moment dat de omgevingsvergunning wordt verleend, huur betalen voor de locatie. Naast direct aan de locatie/Dordtse Kil IV/grondexploitatie gekoppelde kosten is er ook, als dat nodig is, enige ruimte in het huurbedrag voor het realiseren van maatregelen die met de komst van het AZC samenhangen. Vanuit de diverse budgetten zijn er daarmee middelen beschikbaar voor onder andere veiligheidsmaatregelen (BOA's, surveillance en dergelijke), meedoen en werken, onderwijs, infrastructurele maatregelen etc zoals is vastgelegd in de bestuurs- en huurovereenkomst. Daarmee wordt voldaan aan de eis van budgettaire neutraliteit. Uw raad wordt vanaf het moment dat met de bouw wordt gestart, conform toezegging, in de reguliere planning en control-systematiek geïnformeerd over de (financiële) voortgang van de afspraken rondom het AZC.

Wat zijn de belangrijkste gerelateerde besluiten?

Door ons college is besloten, na het houden van een wensen- en bedenkingenprocedure voor uw raad, mee te werken aan de realisatie van een AZC in Dordrecht op de locatie Van der Dussenstraat/Aquamarijnweg. In vervolg op dat besluit is door ons college een huurovereenkomst voor de locatie gesloten (welke ingaat na verlening omgevingsvergunning) en is een bestuursovereenkomst met het COA gesloten. In de bestuursovereenkomst (en de daarbij behorende werkafspraken) zijn alle bestuursrechtelijke afspraken met het COA vastgelegd.

Het college van Burgemeester en Wethouders

C.H.W.M. Post
secretaris

M.D. Burggraaf
loco-burgemeester